

**Langs de Kruisweg
in de St. Martinus
Wergea / Warten**

Kruiswegstaties

St. Martinuskerk

Kerkbuurt 24

9005 PB Wergea

contact.martinus@sintvitusparochie.nl

foto voorkant: statie 6

foto achterkant: statie 13

De St. Martinus is een van de vier kerken van de

Sint-Vitusparochie

Kerkelijk bureau

Bonifatiusplein 21

8911 JT Leeuwarden

tel. (058) 212 09 84

info@sintvitusparochie.nl

www.sintvitusparochie.nl

De kruiswegstaties

De staties (14 taferelen over de veroordeling, het lijden en sterven van Jezus Christus) zijn ±1905-1906 met olieverf op doek geschilderd door F.H. Bach en voorzien van een houten lijst. Afmeting staties zonder lijst: hoogte 135 cm, breedte 106 cm.

Franciscus Hermanus Bach (Groningen, 1865-1956), was leerling van de Academie Minerva te Groningen en later docent aan deze academie. Schilder en Aquarellist van portretten, landschappen, stadsgezichten en kruiswegstaties.

De geschiedenis van de kruisweg

De kruisweg is als afbeelding of als kruisje aanwezig in alle kerken. Hij bestaat uit 14 staties, 14 episodes waarbij je even blijft stilstaan en afgeleid van de weg die Jezus ging vanaf het paleis van Pilatus tot de heuvel (Golgota) waar hij werd gekruisigd.

Na de 4de eeuw ontstonden er bedevaarten naar het Heilige Land, vooral naar Jeruzalem. In de 13de eeuw kregen de franciscaanse broeders het beheer over de heilige plaatsen in Palestina. Sint Franciscus had als eerste oog voor het menselijk leven en vooral het lijden van Jezus. Zijn broeders nodigden de pelgrims uit om de weg van Jezus te volgen. In 1250 noemden ze deze weg de Via Dolorosa.

Onder invloed van franciscaanse en kapucijner broeders werd er vanaf 1700 overal in kerken een kruisweg aangebracht. Door veel invloeden is het aantal staties uiteindelijk op 14 uitgekomen.

In 1741 heeft paus Benedictus IV de kruisweg voor alle kerken verplicht gesteld. Dat kon ook in de vorm van houten kruisjes.

De franciscaan Leonardo a Porto Maurizio liet in 1759 een kruisweg in het Colosseum in Rome aanbrengen. Daar bidt de paus tegenwoordig de kruisweg op Goede Vrijdag.

Eerste statie: Jezus wordt ter dood veroordeeld

'Toen droeg Pilatus Jezus aan de hogepriesters over om hem te laten kruisigen'

‘Oordeel niet, opdat je niet geoordeeld wordt’, hield Jezus ooit zijn leerlingen voor.

Wel, daar staat hij dan, wachtend op zijn vonnis. Achteroverleunend op zijn machtszetel, ziet de rechter de beklagde aan, onaangedaan. Voor hem staat, zo zou je kunnen zeggen, de onschuld in eigen persoon. Hij weet het, maar kijkt er wel voor uit om zijn vingers eraan te branden.

In plaats daarvan koelt hij ze in wat hij zelf onschuld noemt: iets om mee te spelen, iets wat als water door je vingers glipt.

Weloverwogen neemt hij een loopje met de onschuld; vertroebelt en bevuilt hij haar. ‘Ik vind geen schuld in hem, maar als jullie hem schuldig achten, kruisig hem zelf dan maar.’

Wat kan hij anders zeggen dan dit: zoek het zelf maar uit! Hij verschuilt zich achter zijn oordeel dat geen oordeel is – voor de beklagde maakt het geen verschil.

Tweede Statie:

Jezus neemt zijn Kruis op

'... hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota.'

Veroordeeld tot de kruisdood is Jezus. Hij zal die uiterst pijnlijke dood sterven die duizenden ondergaan in zijn landstreek, ten tijde van de Romeinse bezetting. Misdadigers, verzetsstrijders, opstandige slaven.

En zelf moet hij dat zware kruis dragen, op

zijn gegeselde rug, de berg op, naar Golgota, de schedelplaats. Een laatste gang over een grillige, steile weg. Hij ziet onder ogen dat dit lot onafwendbaar is als hij trouw wil blijven aan zijn levensweg, aan zichzelf, aan zijn Vader God.

Derde Statie: Jezus valt voor het eerst

‘Sta op, neem je bed op en loop.’ Waar zou de man gebleven zijn die hij met deze woorden de kracht in zijn benen teruggaf? Stel je toch voor dat die man tussen de opeengepakte mensenmassa staat en moet toezien hoe zijn geneesheer van toen zelf niet meer op zijn voeten kan staan. Wat een gezichtsverlies zal dat zijn. Hoewel, er zullen vast velen staan toe te kijken die ooit door hem van hun ziekte of kwaal werden verlost. Waar is in godsnaam de kracht gebleven die hij ooit bezat om mensen op te richten? Weggelekt tussen de straatstenen – zijn handen tasten ernaar, maar vinden slechts stof.

Vierde Statie: Jezus ontmoet zijn moeder

Maria komt Jezus tegemoet. Zijn moeder was trots op hem. Ze verwonderde zich dikwijls over hem. Van wie heeft hij dit toch, zal ze soms gedacht hebben.

Ze begreep hem niet altijd, maar ze bleef hem trouw. Ze zag hem groeien, ze zag hem stralen. Ze zag hoeveel mensen hij bereikte. Wat heeft ze een rijke tijd met hem beleefd. Wat is ze vaak ongerust geweest, als hij zei wat niemand anders durfde te zeggen. Ze heeft zijn boosheid gezien, zijn verontwaardiging. Dikwijls kwam hij in botsing met het gezag en dat is hem ten

slotte noodlottig geworden. Nu ziet ze hem in zijn donkerste uren, van vernedering en pijn.

Waar ze zich zorgen om maakte, dat gebeurt nu ... Ze raakt hem voorgoed kwijt, denkt ze.

Even staan ze daar samen. Hij pakt haar handen. Kijk me nog een aan, moeder, zal hij gevraagd hebben. Dan ziet Jezus haar in de ogen. Hij ziet haar diepe verdriet, wanhoop, machteloosheid.

Hij kan niets zeggen. Hij kan haar niet troosten.

Vijfde Statie: Simon van Cyrene helpt Jezus het kruis te dragen

'De soldaten dwongen een voorbijganger die net de stad binnenkwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, om het kruis te dragen.'

Zo schiet het natuurlijk niet op. Een man wordt uit de menigte gegrist: 'Jij daar, meehelpen! Opschieten!' Simon is zijn naam, van *sjema*: luisteren, verhoren. Wat kan hij anders doen dan gehoor geven aan het bevel dat hem gegeven wordt? Heeft hij soms een keus?

Daar heeft hij de balk al op zijn schouder, daar voegt hij zich al in de moeizame gang van de veroordeelde. Gaandeweg vergroeien zijn benen met die van hem, torst hij het hout als in een omarming. Hij kan de man voor hem niet in het gezicht zien, maar diens afgewende gelaat raakt hem dieper dan ogen ooit zouden kunnen.

Zo worden onder dezelfde last twee lichamen en twee zielen één.

Zesde Statie:

Veronica droogt het gezicht van Jezus

Veronica, ze staat daar tussen al die anderen, tussen die grote menigte aan de kant van de weg. Ze ziet Jezus langs komen, strompelend, ze ziet hem bloeden, zweten.

Ze voelt zich machteloos. Wat kan ze doen? Wat kan zij nú doen, zo in het voorbijgaan? Ze kan toch niet niéts doen, denkt ze, maar niemand doet wat. Iedereen staat daar maar ... als aan de grond genageld.

Veronica doet het misschien in een opwelling. Met een doek – haar omslagdoek? – droogt ze vol zorg zijn gezicht.

Ze geeft wat ze kan geven, en dit heeft hij nu het meeste nodig. Het is een groot geschenk.

Veronica blijft achter met haar doek. Het gelaat van Jezus staat erop afgebeeld.

Zijn geschenk aan haar.

Zevende Statie: Jezus valt voor de tweede maal

‘Mijn juk is zacht en mijn last is licht.’ Met deze woorden nodigde hij mensen uit om hun toevlucht tot hem te nemen.

Ze versplinteren onder het kruishout dat hem op de schouders is gelegd. Vandaag klinken ze als platvloerse woorden van een gevloerd mens. Want als dit zijn juk is, dan zou je wel gek zijn hem achterna te lopen.

Een haag van mensen omgeeft hem, onzichtbaar voor hem die niet eens meer in staat is zijn hoofd op te richten. Hoe velen daarvan zouden zich nog zijn volgelingen durven noemen? In ieder geval overheersen de schreeuwende stemmen: ‘Opstaan, je bent er nog niet!’

Achtste Statie:

Jezus troost de wenende vrouwen

‘Een grote volksmenigte volgde Jezus, evenals enkele vrouwen die zich op de borst sloegen en over hem weeklaagden.’

Ze zijn ontzet, ze zijn er kapot van. Al die jaren hebben ze hem gevolgd, op zijn tochten door het land. Hij heeft zoveel verteld. Wat hebben ze veel van hem geleerd. Wat is hun leven sindsdien veranderd. Ze hebben samen gegeten, ze hebben zich zo verbonden gevoeld met hem, en met die drommen mensen die hetzelfde beleefden.

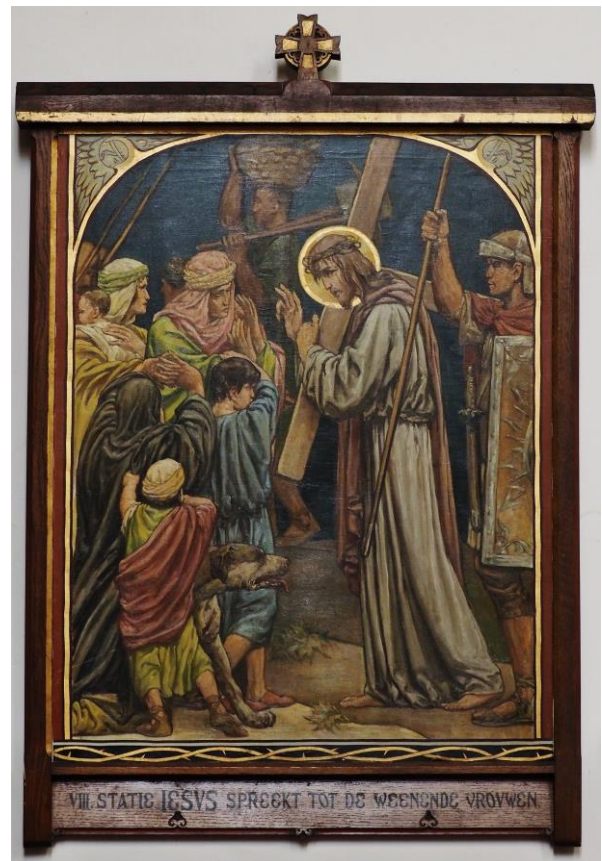
Ze hebben gezien hoe hij vrouwen en mannen kon genezen, weer rechtop zette, hoe hij iedereen wist te inspireren met zijn woorden; je kreeg nieuwe ruimte, om vrij te ademen. Ze zagen hem in triomf Jeruzalem binnengaan, kortgeleden.

Nu zien ze hem strompelen en zwoegen, met het kruis op zijn gegeselde rug. Hij staat bij hen stil en spreekt hen aan.

Hij denkt aan hun moeilijke levens, aan alles wat hen kan gebeuren in deze tijd van bezetting. 'Huil maar niet om mij', zegt hij.

'Blijf bij jezelf, denk aan je kinderen, denk aan je toekomst'.

Dan zegent hij hen. Ga met God.

Negende Statie:

Jezus valt voor de derde maal

'De vossen hebben hun hollen en de vogels hun nesten, maar de Mensenzoon heeft zelfs geen steen waar hij zijn hoofd op kan laten rusten.'

Wel, kijk eens om je heen: de straat heeft stenen in overvloed.

Maar als je, zoals hij, neerligt onder de staander van een kruis, heb je de kracht niet meer om eens goed om je heen te kijken.

Misschien maar goed ook, want dan zou hij kunnen zien dat zijn afgang compleet is. Driemaal is scheepsrecht. Dat hij straks aan het kruis zal hangen dat bovenop hem ligt, voegt daar eigenlijk niets meer aan toe. Hij kan net zo goed hier blijven liggen, met zijn hoofd op de stenen.

Tiende Statie: Jezus wordt ontkleed

'De soldaten verdeelden zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen.'

Ontluistering, vernedering, als ze hem van zijn kleren ontdoen, de bedekking van zijn lichaam.

Er wordt met hem gedaan, gespeeld, gespot. Er is niemand die dit kan tegenhouden. De wonden, de striemen zijn zichtbaar.

Niets is nu meer verhuld, alleen zijn gedachten kan hij nog verbergen. Wat denkt hij op dit moment? Kan hij nog denken?

Ziet hij wat ze doen met zijn kleding, ziet hij ze dobbelen om zijn jas?

Naakt kwam hij ter wereld. Naakt gaat hij zijn laatste uren in.

Elfde Statie:

Jezus wordt aan het kruis genageld

'Ze kruisigen hem ...'

'Als iemand achter mij aan wil komen, laat hij dan met zichzelf breken, zijn kruis opnemen en mij volgen.'

Wie ter wereld zou bij het zien van dit alles nog op die uitnodiging willen ingaan?

Gelooft deze vertrapte, tot op het bot vernederende mens zelf nog in die woorden? Iemand volgen wiens levensweg het kruis als eindpunt heeft, is er een doodlopende weg denkbaar? Wat kan hierna nog volgen?

Zo dadelijk zal hij worden opgericht, zo dadelijk zullen de laatste woorden klinken van hem die zo gewend is

aan het toespreken van mensenmenigten: 'Het is volbracht.'
Een zucht van verlichting, maar zonder uitzicht.

Twaalfde Statie: Jezus sterft

'... "Het is volbracht." Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.'

Misschien leeft in de omstanders nog de hoop op een wonder, een ommekeer, hij heeft wel meer dingen laten zien die niemand kon begrijpen. En het kán toch niet waar zijn, dat deze mens, die zo volop in het leven stond, dat juist hij ...

Maar er gebeurt geen wonder. Hij spreekt nog enkele woorden, woorden die verwondering wekken. Hij vraagt zijn Vader God om vergeving, voor diegenen die hem dit hebben aangedaan.

'Want ze weten niet wat ze doen', zegt hij. Het is ze niet aan te rekenen, ze weten niet beter.

'Het is volbracht', zijn Zijn laatste woorden (in het evangelie van Johannes). Zijn taak hier op aarde is voltooid; alles is gezegd, gedaan. Hij buigt zijn hoofd, ... hij is dood.

Die paar mensen die hem niet verlaten hebben, daar bovenop de berg, zien het gebeuren.

Zijn moeder, de vrouwen, zijn meest geliefde leerling Johannes. Het wordt donker, zegt het verhaal.

En het voorhangsel in de tempel scheurt doormidden. Ook Zijn dierbaren voelen zich verscheurd van verdriet, van machteloosheid. Alles doet pijn.

Stilte

Dertiende Statie: Jezus in de armen van zijn moeder

Een kind keert terug tot zijn moeder. De schoot die het heeft voortgebracht, draagt het opnieuw. De cirkel is rond – maar op cynische wijze. Veel heeft deze moeder om haar kind moeten doorstaan, sinds het moment dat het onder goddelijk gesternte geboren werd.

Waar hij ging, is zij hem gevolgd, tot aan het kruispunt van de dood.

Van moeder is zij geworden tot zijn meest toegewijde leerling.

Welke moeder kan dat van zichzelf zeggen?

Maar wat is daar allemaal van over, nu hij de zuigelingensluis heeft verruild voor de slaap van de dood?

Ooit wiegde zij haar kind als de lichtst denkbare last, nu is het of zij de wereld torst.

Veertiende Statie: Jezus in het graf

‘Josef nam het lichaam mee, wikkeld het in zuiver linnen en legde het in het nieuwe rotsgraf dat hij voor zichzelf had laten uithouwen.’

Met liefde en zorg wordt hij omringd, door hen die hem het meest nabij zijn. Ze balsemen zijn lichaam, met mirre, wat hij als pasgeborene ontving als geschenk. Hij wordt in doeken gewikkeld, zoals ook gebeurde na zijn geboorte in die stal te Betlehem.

Zijn dierbaren beseffen, het is voorbij. Hij is er niet meer.

Ze plaatsen een grote, zware steen voor het graf, alsof ze definitief een punt zetten achter dit bewogen leven.

Het wordt doodstil.

juni 2018-korte versie
herkomst tekst onbekend
foto's/lay-out Iida Pellikaan